

Styret i Sbanken ASA
Postboks 7077
5020 BERGEN

VÅR REFERANSE
19/5753

DERES REFERANSE

DATO
14.04.2020

Tilsynsrapport

Til grunn for denne tilsynsrapporten ligger Finanstilsynets foreløpige tilsynsrapport av 3. desember 2019 etter stedlig tilsyn i Sbanken ASA 3. og 4. september 2019 og styrets kommentarer til rapporten i brev av 17. februar 2020, samt bankens supplerende epost av 25. februar 2020.

Formålet med tilsynet var å gjennomgå foretakets styring og kontroll av risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering, herunder etterlevelsen av hvitvaskingsloven med tilhørende forskrift.

Finanstilsynet har følgende merknader etter det stedlige tilsynet:

Organisering

På tidspunktet for det stedlige tilsynet var leder for bankens kundeområde bankens hvitvaskingsansvarlig. Finanstilsynet påpekte i foreløpig tilsynsrapport at det ikke var utarbeidet en stillingsinstruks for denne rollen og ba styret påse at det tydelig fremgår av ny stillingsinstruks at vedkommende har rett og mulighet til å rapportere direkte til styret. Finanstilsynet noterer seg fra styrets svarbrev at leder Bank (COO) er utnevnt til hvitvaskingsansvarlig og at stillingsbeskrivelse er utarbeidet og godkjent. Styret bekrefter videre i brevet at det fremgår av stillingsbeskrivelsen at hvitvaskingsansvarlig har rett og mulighet til å rapportere direkte til styret i denne rollen.

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at banken har en betydelig nøkkelpersonrisiko knyttet til spesielt bankens operative hvitvaskingsansvarlige, og ba styret vurdere risikoreduserende tiltak. Styret opplyser i sitt svarbrev at banken har iverksatt tiltak som sikrer klare og tydelige ansvarlinjer, samt at ansvaret og fagkompetansen fordeles på flere personer.

Risikovurdering

I foreløpig tilsynsrapport beskrev Finanstilsynet bankens risikorammeverk som omfattende, oppdatert og godkjent etter ikrafttredelse av ny hvitvaskingslov i 2018. Finanstilsynet påpekte dog at risikovurderingene, som var godkjent av hvitvaskingsansvarlig, også bør behandles og godkjennes av styret ettersom hvitvaskingsloven krever at risikobaserte rutiner fastsettes på øverste nivå. Finanstilsynet noterer seg av styrets svar at risikovurderingen fra 2020 vil behandles og godkjennes av styret.

Retningslinjer og rutiner

Midlenes opprinnelse

Finanstilsynet gjennomgikk oversendte rutiner og retningslinjer i forkant av det stedlige tilsynet. I foreløpig tilsynsrapport ble det påpekt at banken ikke stiller spørsmål om midlenes opprinnelse ved opprettelse av nye personkundeforhold som vurderes til normal risiko. Finanstilsynet påpekte viktigheten av å kjenne midlenes opprinnelse, både for å sikre korrekt risikoklassifisering ved kundeetablering, og ved løpende oppfølging. Det ble også påpekt at kjennskap til midlenes opprinnelse kan bidra til å redusere risikoen for å bryte avsløringsforbudet.

Finanstilsynet merker seg av styrets svar at det er foretatt en risikobasert vurdering av behovet for, og nytten av, å stille spørsmål om midlenes opprinnelse ved etablering av kunde med normalrisiko. Styret viser til at det ikke er et krav, hverken i lov eller forskrift, å innhente opplysninger om midlenes opprinnelse for kundeforhold med normal risiko, samt at flervalgssvar på spørsmål om midlenes opprinnelse antas å gi lite verdi. Styret skriver videre at avgjørelsen kan revurderes ved endringer. Finanstilsynet merker seg styrets svar, og ser behov for å gjøre visse presiseringer. Det er en nær sammenheng mellom informasjonen som innhentes for å vurdere kundeforholdets formål og tilsiktede art, og det å innhente informasjon om midlenes opprinnelse. Innhenting av informasjon om formål og tilsiktede art er et pliktig kundetiltak jf. hvitvaskingslovens §§ 12 (5) og 13 (5), mens det i hvitvaskingsforskriften § 4-11 heter at "Rapporteringspliktige kan innhente opplysninger om midlenes opprinnelse ved gjennomføring av kundetiltak, løpende oppfølging og nærmere undersøkelser, jf. hvitvaskingsloven § 9". På dette grunnlag er det i rundskriv 8/2019 pkt. 4.2.5 uttalt at "De rapporteringspliktige bør innhente informasjon om midlenes opprinnelse i forbindelse med kundetiltak tilknyttet kundeforholdets formål og tilsiktede art. For kundeforhold som har indikasjoner på høy risiko, skal informasjon om midlenes opprinnelse innhentes. En forståelse av midlenes opprinnelse er viktig for den risikoklassifiseringen som skal gjøres av kunden, samt i den løpende oppfølgingen for å kontrollere at transaksjoner er i samsvar med innhentede opplysninger om midlenes opprinnelse." Finanstilsynet presiserer at også kundetiltakene som gjennomføres i normalrisikosituasjoner må være tilstrekkelige til å risikoklassifisere kunden etter de pliktige vilkårene i lovens § 9, herunder kundeforholdets formål, mengden kundemidler som skal inngå i kundeforholdet og transaksjoners størrelse. Videre vil det kunne være mer krevende å identifisere høyrisikofaktorer og indikasjoner som kan utløse undersøkelsesplikt dersom banken ikke har en tilstrekkelig konkret formening om hvor midlene som inngår og vil inngå i kundeforholdet har sitt opphav. Finanstilsynet finner ikke grunn til å trekke en klar skillelinje mellom informasjonen banken innhenter for å konstatere kundeforholdenes formål og tilsiktede art for normalrisikokunder, og den informasjonen som i tillegg kunne vært innhentet rubrisert som "midlenes opprinnelse". Finanstilsynet forutsetter at banken i sine fremtidige vurderinger av kundetiltakenes innhold vurderer om disse er dekkende for hvitvaskingsrisikoen.

Elektronisk etablering av kundeforhold

Finanstilsynet påpekte risikoen ved at det ikke gjøres en manuell vurdering når kundeforhold opprettes med BankID og scores til normal risiko. Styret understreker at alle kunder scores i sanntid, at påkrevde kundetiltak gjennomføres og at en rekke faktorer vil kunne medføre manuell behandling. Banken har videre vurdert personvernkonsekvenser tilknyttet søk i åpne kilder, og vurdert at tiltaket skal forbeholdes høyrisikokunder, samt benyttes i forbindelse med undersøkelser. Finanstilsynet noterer at dagens løsning, ifølge styrets svar, bygger på en konkret og risikobasert vurdering.

Systemer for å identifisere politisk eksponerte personer

Bankens screening av kundemassen mot PEP-listen foregår kvartalsvis. I foreløpig tilsynsrapport ber Finanstilsynet styret bekrefte at det etableres rutiner for månedlig kontroll av kunderegisteret mot PEP-lister. I sitt svar skriver banken at den på bakgrunn av risikovurdering og for å sikre effektiv bruk av tid og ressurser har "[...] lagt til grunn at kvartalsvis kartlegging av PEP er tilstrekkelig i forhold til hvitvaskingsregelverket og til den identifiserte risikoen, likevel slik at banken gjennomfører ekstra screening ved stortingsvalg og ved endringer i sammensetningen av regjeringen. Vurderingen av screeningintervaller er dynamisk, og inngår som en del av den løpende vurderingen av bankens iboende risiko og egnede risikoreducerende tiltak." Bankens få utenlandske kunder, og at Norge er et land med generelt lav korrupsjonsrisiko anføres som de underliggende premissene for vurderingen.

Finanstilsynet viser i denne anledning til at rundskriv 8/2019 pkt. 4.9.5 angir at "[...] i større virksomheter med mange kunder bør kundemassen kontrolleres for PEP-er månedlig eller oftere". Det er Finanstilsynets vurdering at banken faller inn under kategorien "større virksomheter med mange kunder" og således bør innrette sin oppfølging i tråd med føringene i rundskrivet. Bankens henvisning til andelen utenlandske kunder og vurdering av generelt lav korrupsjonsrisiko i Norge endrer ikke dette. *Finanstilsynet ber igjen styret bekrefte at det etableres rutiner for månedlig kontroll av kunderegisteret mot PEP-lister.*

Internkontroll

Finanstilsynet stilte i foreløpig tilsynsrapport spørsmål ved om bankens internkontroll var utført i samsvar med CRR/CRD IV-forskriftens bestemmelser. Det med bakgrunn i at lederbekreftelsen for ble 2018 utarbeidet av bankens etterlevelsansvarlig (CCO) og risikoanalytiker, at banken hverken kunne dokumentere andre ledes vurdering av gjennomføringen av internkontrollen eller daglig leders samlede vurdering av internkontrollen. Finanstilsynet bemerket videre at risikoen for hvitvasking og terrorfinansiering ikke er kommentert i internkontrollrapporten for 2018.

Finanstilsynet har merket seg fra styrets svarbrev at banken følger opp alle vesentlige virksomhetsområder basert på en risikobasert tilnærming og at styret er av den oppfatning at bankens internkontroll er utført i samsvar med CRR/CRD IV-forskriftens bestemmelser. Finanstilsynet minner om at vurderingene skal dokumenteres. Finanstilsynet noterer seg styrets opplysninger om at daglig leder presenterte internkontrollrapporten for 2019 i styremøtet i februar 2020, samt at banken i etterkant av tilsynet har gjennomført oppdateringer av relevante styringsdokumenter.

Elektronisk kunde- og transaksjonskontroller

Flaggingsregler

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at identifiserte risikoer i risikoanalysen manglet referanser til kunde- og transaksjonskontroller i det elektroniske overvåkningssystemet. Fra styrets svar har Finanstilsynet merket seg at banken vil utvide referansene i risikoanalysen slik at det blir en tydeligere kobling mellom risikorammeverket og kunde- og transaksjonskontrollene.

Finanstilsynet viste videre i foreløpig tilsynsrapport til forbedringspotensial i kunde- og transaksjonskontrollene og ba banken redegjøre for planer for å videreutvikle flaggingsreglene. Finanstilsynet har fra styrets svar merket seg at flaggingsreglene er videreutviklet høsten 2019 bl.a. med differensierte regler for ulike risikoklasser av kunder, herunder flere nye regler for kunder

under forsterket kontroll. Av styrets svar fremkommer det at ytterligere forbedring av funksjonaliteten i kunde- og transaksjonskontrollene vil utvikles i 2020.

Finanstilsynet ba i foreløpig tilsynsrapport banken sikre at bankens rutine for halvårlig kvalitetsgjennomgang av flaggingsreglene omfatter dokumentasjon av resultatet av gjennomgangen. Finanstilsynet har fra styrets svar merket seg at de halvårlige gjennomgangene skal dokumenteres og at dette skal bekreftes i rapporteringen fra bankens compliance-funksjon.

Finanstilsynet påpekte i foreløpig tilsynsrapport at verdien av parameteren maks-antall ikke må være til hinder for at treff på flaggingsregler fremkommer. Finanstilsynet noterer fra styrets svarbrev at banken vil sikre at verdien av parameteren ikke er til hinder for at flagging av mistenkelige transaksjoner fremkommer. Finanstilsynet forventer at banken sikrer dette for alle regler.

PEP-er og andre kunder med forsterket kontrolltiltak

Finanstilsynet pekte i foreløpig tilsynsrapport på at antall kunder med forsterket kontrolltiltak er lavt og Finanstilsynet reiste spørsmål om banken identifiserer kunder med høy risiko for hvitvasking eller terrorfinansiering. Finanstilsynet merker seg styrets opplysninger om at banken gjennom de siste årene har intensivert arbeidet med antihvitvask, at flere av tiltakene som har blitt implementert har hatt som formål å bedre identifisere høyrisiko-kunder og at arbeidet vil bli ytterligere styrket gjennom løpende oppfølging og kontinuerlig optimalisering av teknisk systemstøtte. Finanstilsynet har videre merket seg fra styrets svarbrev at antall kunder med forsterket kontrolltiltak er mer enn tre ganger så mange per januar 2020 enn på tidspunktet for det stedlige tilsynet.

Korrespondentforhold

I foreløpig tilsynsrapport påpekte Finanstilsynet at bankens avtale med DnB Bank ASA om internasjonale betalingstjenester ikke er oppdatert etter Sbankens overgang fra NUF til ASA. Korrespondentavtalen var heller ikke omtalt i bankens risikovurdering, og Finanstilsynet vurderte at banken manglet interne rutiner for oppfølging av respondentforholdet. I styrets svarbrev framkommer det at banken har gjennomført årlige møter med DnB om anti-hvitvask og sanksjoner, samt månedlige driftsmøter. I desember 2019 ble respondentforholdet inntatt i bankens risikorammeverk. I henhold til styrets svar er det også utarbeidet rutine for løpende oppfølging av respondentforholdet. Finanstilsynet tar styrets svar til etterretning, men kan ikke se av styrets svarbrev at selve korrespondentavtalen er oppdatert med korrekt navn og organisasjonsnummer. Finanstilsynet forutsetter at styret sørger for at avtalen oppdateres.

Dokumentasjon av kundetiltak og stikkprøvekontroller

Finanstilsynet gjennomførte stikkprøvekontroller i forbindelse med det stedlige tilsynet for å undersøke bankens etterlevelse av regelverk og rutiner. Stikkprøvekontrollen viste at kvaliteten på dokumentasjonen av kundetiltakene var varierende, og Finanstilsynets funn indikerer at det er enkelte mangler i bankens etterlevelse av regelverk og rutiner.

Styret erkjenner i sitt svarbrev at det alltid vil være forbedringspunkter på området, og at banken vil fortsette å tilstrebe så gode prosesser for kundetiltak, undersøkelser og rapportering som mulig. Finanstilsynet har videre merket seg fra styrets svarbrev at det er gjennomført intensiv opplæring

rundt disse forholdene i 2019, rutinene er i større grad tydeliggjort og at det vil bli iverksatt bedre systemstøtte som sikrer større grad av notoritet.

Finanstilsynet ber om kopi av protokollen fra styremøtet hvor Finanstilsynets tilsynsrapport blir behandlet. Styrets bekreftelse på at det etableres rutiner for månedlig kontroll av kunderegisteret mot PEP-lister imøteses innen 31. mai 2020.

Kopi av dette brevet bes sendt til intern og ekstern revisor.

For Finanstilsynet

Linda Støle Hårstad
seksjonssjef

Irene Støback Johansen
senior tilsynsrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ikke håndskrevne signaturer.